

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/22/2021
Identifikačné číslo spisu:	1018201246
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1018201246.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ R. G. M., bytom v Z., J. X, 2/ S. M., bytom v M. Q., T. XX, 3/ R. B., bytom v M., L. XX, 4/ L. W. B., bytom v Z., X. H. XX, 5/ V. G. L., bytom v H. Q., O. XE, všetci zastúpení JUDr. Ivanou Zmekovou, advokátkou v Bratislave, Zámocká 18, proti žalovaným 1/ Československá obchodná banka, a. s. so sídlom v Bratislave, Žiškova 11, IČO: 36 854 140, zastúpenej splnomocnenkyňou Advokátska kancelária ECKER - KÁN & PARTNERS, s. r. o. so sídlom v Bratislave, Námestie Martina Benku 9, IČO: 35 886 625, 2/ Slovenskej správcovskej a reštrukturalizačnej, k. s. so sídlom v Banskej Bystrici, Horná 23, IČO: 44 088 833, správca konkurznej podstaty úpadcu Gard - invest, spol. s r. o. „v konkurze“, so sídlom v Lučenci, Námestie Artézskych prameňov 1, IČO: 31 590 641, o určenie čiastočnej neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva a o určenie, že záložné právo neexistuje vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15C(25C)/2/2004, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. februára 2020 sp. zn. 3Co/253/2018, takto

rozhodol:

Konanie o dovolaní žalovaného 1/ z a s t a v u j e.

Dovolanie žalovaného 2/ o d m i e t a.

Žalobcom 1/ až 5/ proti žalovanému 1/ náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Žalovaný 2/ je p o v i n n ý zaplatiť žalobcom 1/ a 5/ náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 15C(25C)/2/2004-473 z 12. decembra 2011 žalobu žalobcov 1/ až 5/, ktorou sa domáhali určenia, že záložné právo nevzniklo a že neexistuje zamietol. Uložil žalobcom 1/ až 5/ povinnosť nahradiť žalovanému 1/ trovy konania vo výške 99,58 eur z titulu zaplateného súdneho poplatku za odvolanie a vo výške 385,59 eur z titulu trov právneho zastúpenia. Žalovanej 2/ náhradu trov konania nepriznal. Žalobcom 1/ až 5/ v súvislosti so vzájomným návrhom žalovaného 2/ náhradu trov konania nepriznal.

2. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 80 písm. c/, § 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení účinnom do 31. júna 2016), ďalej § 39, § 151a, § 151b ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov) a vecne tým, že

predmetom sporu podľa poslednej úpravy žalobného petitu bolo určenie, že záložné právo k bytu č. XX a k nebytovému priestoru č. X-XXX, X-XXX vo vlastníctve žalobcov 1/ a 2/ v spoluvlastníckom podiele 1/1, ani záložné právo k bytu č. XX a k nebytovému priestoru č. X-XXX, X-XXX a X-XXX vo vlastníctve žalobcov 3/ až 5/, každý v spoluvlastníckom podiele 1/3, zriadené na základe zmluvy o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti ZN č. 50/120/2001 z 23. novembra 2001, nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXXX pre okres Z. R., obec Z. - mestská časť M. W., k. ú. M. W., nachádzajúce sa na pozemku parcelného č. 835/43, v polyfunkčnom objekte súpisné č. XXXX neexistuje. Zároveň bolo predmetom sporu určenie, že záložná zmluva ZN č. 50/120/2001 z 23. novembra 2001 je v časti zriadenia záložného práva k uvedeným nehnuteľnostiam neplatná.

3. V súvislosti so skúmaním existencie naliehavého právneho záujmu žalobcov na takomto určení, súd prvej inštancie konštatoval, že k určeniu, že záložné právo neexistuje sa nestotožnil s tvrdeniami žalovaných 1/ a 2/, že aj v takom prípade naliehavý právny záujem absentuje z dôvodu prebiehajúceho konkurzného konania vyhláseného na majetok žalovaného 2/ a z dôvodu prebiehajúcich konaní na Okresnom súde Banská Bystrica o vylúčenie majetku z konkurznej podstaty. Podotkol, že je síce pravdou, že aj konkurzný súd je schopný vyriešiť otázku existencie záložného práva na nehnuteľnostiach ako otázku predbežnú, avšak takéto riešenie by bolo riešením len pre určenie oprávnenosti zápisu sporných nehnuteľností do oddelenej podstaty a len pre dané konanie a teda by nevyriešilo právne postavenie vlastníkov bytov, a neodstránilo by ani stav ich právnej neistoty, keď na podklade takéhoto rozhodnutia konkurzného súdu by nemohlo dôjsť k zmene zápisu práv v evidencii nehnuteľností. Zmenu zápisu v katastri nehnuteľností totiž možno docieľiť len na základe určovacieho výroku súdu o neexistencii záložného práva. Vzhľadom na túto skutočnosť, ako aj na skutočnosť, že účastníkmi konania vedeného na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 16Cbi/9/2009 boli len žalobcovia 3/ až 5/, súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovia majú na určení neexistencie záložného práva k nehnuteľnostiam naliehavý právny záujem, nakoľko ich právne postavenie je neisté. Vo vzťahu k navrhovanému určeniu týkajúcemu sa posúdenia (ne)platnosti záložnej zmluvy, v časti týkajúcej sa špecifikovaných bytov súd prvej inštancie uviedol, že uvedená otázka má charakter otázky predbežnej, ktorú bude musieť súd riešiť pri posudzovaní samotného právneho vzťahu vyplývajúceho z existencie záložného práva k nehnuteľnostiam. Žalobcovia vyvodzovali neplatnosť záložnej zmluvy z 23. novembra 2001 pre rozpor s dobrými mravmi, ktorý mal vyplývať zo správania sa žalovaných 1/ a 2/ a z časovej súslednosti právnych úkonov žalovaného 2/, ktorý najprv dobrovoľne obmedzil svoje vlastnícke právo k rozostavanej stavbe, keď previedol práva k nej zmluvou o postúpení práv a povinností na žalobcov, s rozostavanou stavbou nakladal ako s vecou vlastnou a zaťažil ju ako celok záložným právom na zabezpečenie svojej pohľadávky z vlastného úveru. S poukazom na právny záver vyplývajúci pre súd prvej inštancie zo zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Bratislave ako odvolacieho súdu z 31. marca 2011 sp. zn. 3Co/87/2019, na ktorý súd prvej inštancie poukázal, následne konštatoval, že sa nestotožnil s argumentáciou žalobcov o neplatnosti záložnej zmluvy podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka, keďže dospel k záveru, že záložná zmluva nie je v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaný 2/ ako vlastník predmetu zálohu bol v plnej miere oprávnený zaťažiť záloh záložným právom v prospech žalovaného 1/, v súvislosti s požiadavkou zabezpečenia návratnosti poskytnutých finančných prostriedkov. Jeho konanie preto nemožno označiť za priečiace sa dobrým mravom. Za konanie v rozpore s dobrými mravmi nemožno označiť ani súvisiace okolnosti predchádzajúce uzavretiu záložnej zmluvy s poukazom na uzavretie zmluvy o prevode práv a povinností z 30. mája 2001, ani v časovej následnosti úkonov žalovaného 2/, ktorý pristúpil k uzavretiu záložnej zmluvy 23. novembra 2001, t. j. po vstupe do záväzkového vzťahu so žalobcami, ktoré však z hľadiska ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka považoval za irelevantné. Aj podľa ustálenej judikatúry platí, že pokiaľ ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka spája absolútnu neplatnosť právneho úkonu s jeho nedovolenosťou spočívajúcou v tom, že právny úkon svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom, tak zo spôsobu alebo okolností, za ktorých došlo k uzavretiu zmluvy nemožno vyvodzovať neplatnosť tohto právneho úkonu (rozsudok Najvyššieho súcu Českej republiky sp. zn. 25Cdo 228/2001). Následne súd prvej inštancie uzavrel, že považoval za preukázané, že záložné právo k nehnuteľnostiam žalobcov bolo zriadené na základe platne uzavretej záložnej zmluvy, ktorú zriadil žalovaný 2/ ako subjekt na tento úkon oprávnený, preto žalobu o určenie neexistencie záložného práva posúdil ako nedôvodnú, preto ju zamietol.

O trovách konania rozhodol v súlade s ustanovením § 146 ods. 2 v spojení s § 142 ods. 1 Občianskeho

súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov v znení účinnom do 30. júna 2016) v časti týkajúcej sa zastavenia konania tak, že úspešnému žalovanému 1/ priznal náhradu trov konania, ktorú výšku špecifikoval. Žalovanému 2/ ako úspešnému účastníkovi konania v časti návrhu žalobcov náhradu trov konania nepriznal, lebo si ich náhradu neuplatnil.

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/ až 5/ rozsudkom z 13. februára 2020 sp. zn. 3Co/253/2018 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti tak, že určil, že zmluva o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti ZN č. 50/120/2001 z 23. novembra 2001, ktorej vklad bol do katastra nehnuteľností povolený pod V-2382/2001 zo 6. mája 2002, je v časti zriadenia záložného práva k bytu č. XX a k nebytovému priestoru č. X-XXX a X-XXX vo vlastníctve žalobcov 1/ a 2/ v spoluvlastníckom podiele 1/1 a v časti zriadenia záložného práva k bytu č. XX a k nebytovému priestoru č. X-XXX, X-XXX a X-XXX vo vlastníctve žalobcov 3/ až 5/, každý v spoluvlastníckom podiele 1/3 je neplatná. Ďalej určil, že záložné právo k bytu č. XX a k nebytovému priestoru č. X-XXX a X-XXX vo vlastníctve žalobcov 1/ a 2/ v spoluvlastníckom podiele 1/1, zriadené na základe zmluvy o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti ZN č. 50/120/2001 z 23. novembra 2001, ktorej vklad bol do katastra nehnuteľností povolený pod V-2382/2001 zo 6. mája 2002, ani záložné právo k bytu č. XX a k nebytovému priestoru č. X-XXX, X-XXX a X-XXX vo vlastníctve žalobcov 3/ až 5/, každý v spoluvlastníckom podiele 1/3, zriadené na základe zmluvy o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti ZN č. 50/120/2001 z 23. novembra 2001, ktorej vklad bol do katastra nehnuteľností povolený pod V-2382/2001 zo 6. mája 2002, všetky nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX pre okres Z. R., obec Z. - mestská časť M. W., k. ú. M. W., nachádzajúce sa na pozemku parcelného č. 835/43 v polyfunkčnom objekte súpisné č. XXXX neexistuje. Žalobcom 1/ až 5/ priznal proti žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, ako aj trov odvolacieho a dovolacieho konania.

5. Odvolací súd po zrekapitulovaní priebehu celého konania, ako aj výsledkov vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie, poukázal na právny názor vyplývajúci z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. júna 2018 sp. zn. 6Cdo/137/2017, ktorým bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu sp. zn. 3Co/241/2002 zo 16. júna 2016 (v spise na č. I. 637) a vec bola vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uzneseniami sp. zn. I. ÚS 400/2018 zo 14. novembra 2018 a sp. zn. IV. ÚS 23/2019 z 17. januára 2019, ústavné sťažnosti žalovaných 1/ a 2/ proti uzneseniu dovolacieho súdu z 21. júna 2018 sp. zn. 6Cdo/137/2017 odmietol ako zjavne neopodstatnené.

6. Odvolací súd následne na nariadenom odvolacom pojednávaní v súlade s ustanovením § 385 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok účinného od 1. júla 2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), po zopakovaní dokazovania, viazaný záväzným právnym názorom dovolacieho súdu dospel k záveru, že pri posudzovaní súladu právneho úkonu - zmluvy o zriadení záložného práva v namietanej časti v rozpore s dobrými mravmi bolo v danom štádiu konania bez nevyhnutnosti opätovného a vyčerpávajúceho definovania kategórie dobrých mravov, potrebné vychádzať z právneho názoru dovolacieho súdu, ktorý sa k predmetnej otázke vyjadril jednoznačne v tom smere, že konanie Gard-invest spol. s r. o. (predtým GARDEN spol. s r. o.) za okolností prejednávanej veci kolidovalo, najmä pokiaľ išlo o právne následky tohto konania vo sfére právneho postavenia a oprávnených záujmov žalobcov, so všeobecne uznávanými zásadami slušného, poctivého a čestného správania sa vo vzťahu k iným subjektom práva, ktorému konaniu nebolo možné priznať v súdnom konaní ochranu. Hoci v čase uzatvorenia zmluvy o zriadení záložného práva nebolo možné priznať žalobcom postavenie vlastníkov bytov a nebytových priestorov, v súčasnosti zaťažených záložným právom v prospech žalovaného 1/, so všetkými s tým spojenými právami k predmetu (budúceho) vlastníctva, keďže týmito sa žalobcovia stali na základe zmluvy o postúpení práv a povinností v spojení so zmluvou o výstavbe až po dokončení veci a kolaudácií predtým rozostavanej stavby, už v danom čase prislúchala žalobcom ako nadobúdateľom budúcich bytov a nebytových priestorov, ktorí si vo vzťahu k spoločnosti Gard-invest spol. s r. o. splnili svoje záväzky vyplývajúce zo vzájomných zmluvných vzťahov, ochrana ich práv a oprávnených záujmov primeraná ich postaveniu nadobúdateľov vlastníckeho práva k budúcim bytom a nebytovým priestorom. Odvolací súd preto nepovažoval za súladné s dobrými mravmi také konanie, ktorým Gard-invest spol. s r. o. najskôr previedol práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy o výstavbe domu a príslušného stavebného povolenia na žalobcov, ktorí tak logicky nadobudli legitímne očakávania, že sa stanú vlastníckymi

novovytvorených a záložným právom v prospech tretích osôb nezaťažených bytov a nebytových priestorov a s tým nadobudnú i ďalšie s vlastníckym právom spojené parciálne oprávnenia (právo vec držať, vec užívať, právo vecou disponovať a právo na ochranu proti akémukoľvek neoprávnenému zásahu do vlastníckeho práva), a až následne zaťažil celú rozostavanú stavbu (vrátane budúcich bytov a nebytových priestorov v súčasnosti vo vlastníctve žalobcov) záložným právom v prospech žalovaného 1/ za účelom zabezpečenia svojej vlastnej pohľadávky, pri existencii rizika výkonu záložného práva, ktoré v konečnom dôsledku dopadá práve na žalobcov, ktorí si svoje záväzky z príslušných zmlúv riadne plnili, a ktorí ako vyplynulo z vykonaného dokazovania o úmysle zriadiť a následnom zriadení a vzniku záložného práva nevedeli, jeho vzniku nemohli zabrániť, v dôsledku čoho nemohli realizovať ani iné úkony smerujúce k včasnej ochrane svojich práv a oprávnených záujmov. S prihliadnutím na postupnú časovú nadväznosť a tiež relatívne krátke časové rozpätie medzi uzatvorením jednotlivých relevantných právnych úkonov, bolo len veľmi pravdepodobné, že by Gard-invest spol. s r. o., pri zachovaní odbornej starostlivosti nemal v čase uzatvorenia zmlúv o postúpení práv a povinností zo zmluvy o výstavbe domu na žalobcov, absolútne žiadnu vedomosť o tom, že rozostavanú stavbu bude následne potrebné zaťažiť záložným právom za účelom zabezpečenia pohľadávok na vrátenie peňažných prostriedkov poskytnutých na základe úverových zmlúv v prospech právneho predchodcu žalovaného 1/. Uvedené platilo o to viac, že v bankovom sektore bolo v súlade so zaužívanou praxou, že banka využívala pri poskytovaní úverov tretím subjektom práve túto formu zabezpečovacích prostriedkov, keďže predstavovala jeden z najbezpečnejších inštitútov zabezpečenia záväzkov. Preto bolo možné predpokladať a zároveň sa javilo súdu ako nanajvýš spravodlivé očakávať, že pri zachovaní pravidiel férovosti a čestnosti v rámci občianskoprávných zmluvných vzťahov Gard-invest spol. s r. o., nepochybne mohol už v štádiu predzmluvných vzťahov žalobcov o svojom zámere zriadiť záložné právo k rozostavanej stavbe prinajmenšom informovať, aby táto skutočnosť mohla byť náležite zohľadnená oboma stranami pri vstupe do vzájomných zmluvných vzťahov. Naopak v danej veci spoločnosť Gard-invest spol. s r. o. svojím konaním dostala žalobcov do situácie, kedy boli ich vlastnícke a s vlastníckym právom ďalšie súvisiace práva k príslušným nehnuteľnostiam ohrozené a celkom závislé od jej schopnosti plniť svoje zmluvné záväzky vo vzťahu k žalovanému 1/, pričom riziko ohrozenia práva oprávnených záujmov žalobcov v danej veci bolo zvýšené skutočnosťou, že spoločnosť Gard-invest spol. s r. o. je v úpadku. Aj s poukazom na právny názor vyslovený dovolacím súdom v zrušujúcom uznesení, odvolací súd zdôraznil, že dobrým mravom odporovalo zriadenie záložného práva k rozostavanému domu jeho vlastníkom, zároveň stavebníkom bez vedomia, súhlasu, či inej dohody s ostatnými stavebníkmi, ak zmluvu o zriadení záložného práva uzavrel v čase, keď už mal uzavretú zmluvu o výstavbe domu s ďalšími stavebníkmi, ktorí za nimi poskytnutú finančnú účasť na výstavbe a po dokončení stavby mali nadobudnúť do vlastníctva v nej nachádzajúce sa byty a nebytové priestory. Uzavretie zmluvy o zriadení záložného práva v napadnutej časti za okolností týkajúcich sa danej veci, predstavovalo taký výkon práv, ktorý by bez právneho dôvodu zasahoval a v súčasnosti nepochybne zasahuje do práv a oprávnených záujmov žalobcov, v dôsledku čoho bolo potrebné považovať zmluvu o zriadení záložného práva v napadnutej časti za rozpornú s dobrými mravmi. Odvolací súd preto na záver ustálil, že rozsudok súdu prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, preto napadnuté rozhodnutie v meritornej časti zmenil v súlade s ustanovením § 388 CSP tak, že určil, že zmluva o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti ZN č. 50/120/2001 z 23. novembra 2001 je v časti zriadenia záložného práva k špecifikovaným nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobcov v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka neplatná.

7. Z dôvodu neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva k špecifikovaným nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobcov, nemohlo dôjsť následne ani k platnému vzniku záložného práva k týmto nehnuteľnostiam. Odvolací súd preto v tejto časti žalobného návrhu dospel k záveru, že žalobcami požadované určenie je opodstatnené, preto rozsudok súdu prvej inštancie zmenil v súlade s ustanovením § 388 CSP tak, že určil, že záložné právo k týmto nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobcov neexistuje. Na základe prijatého záveru o neplatnosti záložnej zmluvy z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi a záveru o neexistencii záložného práva vo vzťahu k špecifikovaným nehnuteľnostiam, nebolo ďalej nevyhnutné, aby sa odvolací súd opakovane a vyčerpávajúco vyjadroval aj k otázke momentu nadobudnutia vlastníckeho práva k príslušným nehnuteľnostiam žalobcami, resp. k momentu nadobudnutia spoluvlastníckych práv k príslušnej stavbe, na podklade čoho žalobcovia konštatovali neplatnosť zmluvy o zriadení záložného práva aj z dôvodu jej rozporu so zákonom, keďže žalovaný 2/

nemal podľa žalobcov oprávnenie nakladať s celou rozostavanou stavbou bez súhlasu ostatných podielových spoluvlastníkov príslušnej časti predmetnej stavby. Napokon záver o čiastočnej neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva nebol spôsobilý spochybniť ani nekonkrétne, ani ničím nepodložené tvrdenia žalovaných, podľa ktorých prijatím záveru o rozpore konania úpadcu s dobrými mravmi, by došlo nielen k spochybneniu práv žalovaného 1/, ale aj k spochybneniu fungovania celého bankového systému, celého hospodárstva a celého systému zabezpečovacích prostriedkov stanovených právnym poriadkom. Za rovnako nedôvodné považoval odvolací súd i tvrdenia žalovaných, podľa ktorých pripustením výkladu, ktorý by považoval predmetné konanie úpadcu ako rozporné s dobrými mravmi, čoho následkom mala byť neplatnosť záložnej zmluvy bude do súkromnoprávných vzťahov subjektov práva vnesená neprípustná miera právnej neistoty a dôjde k porušeniu práva žalovaného 1/ na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „Ústava“). Vzhľadom k tomu, že obdobná procesná argumentácia vychádzajúca z rovnakého skutkového a právneho základu predstavovala i podstatný obsah ústavných sťažností podaných zo strany žalovaných proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, odvolací súd opakovane odkázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 400/2018 zo 14. novembra 2018, ktoré možno nepochybne aplikovať aj v rámci opätovného prejednania odvolania proti napadnutému rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré označil aj tieto námietky žalovaného 1/ za zjavne neopodstatnené, keďže v danej veci chýbala medzi argumentáciou žalovaného 1/ a označenými právami príčinná súvislosť. K ďalšiemu konštatovaniu žalovaného 1/, týkajúceho sa tvrdenia, že z účtovníctva predloženého spoločnosťou Gard-invest spol. s r. o. vyplýva, že mu nebola v celosti uhradená odplata podľa čl. IV bodu 1 zmluvy o postúpení práv a povinností (čo žalobcovia v konaní striktne odmietli) a z uvedeného dôvodu žalovaný 2/ v roku 2008 odstúpil od zmluvy o postúpení práv a povinností uzatvorenej 30. mája 2001 medzi spoločnosťou Gard-invest spol. s r. o. a žalobcami 3/, 4/ a 5/; k tomu odvolací súd uviedol, že deklarovaná skutočnosť nemala vplyv na hodnotenie rozporu právneho úkonu - zmluvy o zriadení záložného práva s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka. V konaní totiž nebolo zo strany žalovaných nepochybne preukázané, či zo strany žalovaného 2/ mohlo dôjsť a fakticky došlo k platnému a k účinnému odstúpeniu od zmluvy o postúpení práv a povinností vo vzťahu k žalobcom 3/ až 5/, a tiež absentovala časová a príčinná súvislosť medzi okolnosťami rozhodujúcimi pre posúdenie súladu namietaného právneho úkonu s dobrými mravmi a tvrdým odstúpením od zmluvy, preto aj vo vzťahu k uvedenému tvrdeniu odvolací súd konštatoval nedôvodnosť procesnej argumentácie žalovaného 1/.

8. K spochybňovaniu viazanosti odvolacieho súdu vysloveným právnym názorom dovolacieho súdu, ktorým dôvodom malo byť údajné nedostatočné odôvodnenie uznesenia dovolacieho súdu, odvolací súd uviedol, že predmetné uznesenie dovolacieho súdu bolo predmetom preskúmania ústavným súdom v rámci konania o ústavných sťažnostiach žalovaných 1/ a 2/. Ústavný súd nezistil, že by výklad a závery dovolacieho súdu boli svojvoľné alebo zjavne nedôvodné, konštatoval, že dovolací súd sa zaoberal, ústavne akceptovateľným spôsobom sa aj vysporiadal s relevantnými námietkami sťažovateľov (žalovaných 1/ a 2/), preto nepovažoval rozhodnutie dovolacieho súdu za neodôvodnené, či arbitrárne (bod 33 uznesenia zo 14. novembra 2018, sp. zn. I. ÚS 400/2018, bod 33 a 35 uznesenia zo 17. januára 2019, sp. zn. IV. ÚS 23/2019). V nadväznosti na uvedené, odvolací súd zdôraznil, že preto nemohla obstať argumentácia žalovaného 1/ týkajúca sa náležitého (ne)odôvodnenia rozhodnutia súdu vyššej inštancie s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 273/2015.

9. Napokon za nedôvodnú považoval odvolací súd aj argumentáciu žalovaného 2/, týkajúcu sa tvrdení podstatnej zmeny skutkového stavu (bod 28 odôvodnenia) v súvislosti s existenciou ďalších zmluvných vzťahov medzi Gard-invest spol. s r. o. a právnym predchodcom žalovaného 1/, ktorá bola uvedená v podaní žalovaného 2/ z 8. januára 2020. Žalovaný 2/ tvrdil, že až na základe súčinnosti Okresného úradu Bratislava, katastrálny odbor mu boli poskytnuté listinné dôkazy (úverové zmluvy a zmluvy o zriadení záložného práva), o existencii, ktorých sa mal podľa jeho vyjadrenia v konaní pred odvolacím súdom (16. januára 2020) dozvedieť v septembri 2019. Prihliadajúc na celý priebeh predchádzajúceho konania a skutočnosť, že žalovaný 2/ ako správca konkurznej podstaty úpadcu Gard-invest spol. s r. o. v konkurze, vystupoval ako strana sporu už v priebehu konania na súde prvej inštancie (konkurz vyhlásený uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 1K/19/2007 z 3. januára 2008, za správcu konkurznej podstaty bol žalovaný 2/ zvolený 4. apríla 2008), v odvolacom konaní žalovaný 2/ nepreukázal existenciu dôvodov, ktoré by predstavovali objektívnu prekážku znemožňujúcu mu uplatniť

skutočnosti a dôkazy už skôr. Zároveň odvolací súd považoval za nepochopiteľné, prečo strany sporu, resp. právny predchodca žalovaného 1/ a pôvodne žalovaný 2/ (Gard-invest spol. s r. o.), ktorí boli výlučnými účastníkmi uzatvorených zmlúv v rokoch 1999 a 2000, o existencii ktorých museli nepochybne vedieť, existenciu deklarovaných zmluvných vzťahov nielen nepreukázali, ale ani neuviedli, pričom právnych následkov z uvedených zmlúv sa dovoľávali až v súvislosti so spochybňovaním viazanosti odvolacieho súdu právnym názorom dovolacieho súdu. Na základe uvedeného odvolací súd neprihliadal na prostriedky procesnej obrany uplatnené žalovaným 2/ až v jeho opätovnom vyjadrení v rámci odvolacieho konania, ktoré kvalifikoval ako neprípustné novoty v odvolacom konaní v zmysle ustanovenia § 366 CSP a viazanosti súdu zásadou koncentrácie konania.

10. V závere odvolací súd podotkol, že z dôvodu, že v priebehu konania boli postupne sporné otázky medzi stranami vyriešené, aj v rámci predchádzajúcich rozhodnutí súdov vo veci samej, v danom štádiu bolo stranám nepochybne zrejmé aj hodnotenie dôvodnosti a relevancie mnohých stranami uplatnených prostriedkov procesného útoku, či procesnej obrany, ako aj im boli známe prijaté skutkové a právne závery ohľadom niektorých parciálnych otázok v spore, a to aj zo strany najvyšších súdnych autorít v rámci všeobecného i ústavného súdnictva. Odvolací súd preto nepovažoval za potrebné opätovne a vyčerpávajúco sa vyjadrovať ku všetkým v priebehu konania prezentovaným argumentom a tvrdeniam strán. Dodal, že všeobecný súd nemusí dať odpovede na všetky i nastolené stranami otázky, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov sporov uvádzaných stranami.

O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 a 2 v spojení s § 453 CSP rozhodnúc o trovách celého konania, preto v súlade s ustanovením § 262 ods. 1 a zásadou úspechu vyplývajúcou z ustanovenia § 255 CSP, priznal žalobcom 1/ až 5/ nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho konania proti žalovaným 1/ a 2/.

11. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ dovolanie, ktoré podaním z 19. septembra 2022 vzal späť a dovolacie konanie navrhol zastaviť.

12. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný 2/ (ďalej len „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP z dôvodu, že odvolací súd procesným postupom znemožnil uskutočniť mu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Argumentoval tým, že odvolací súd v rozpore so zákonom odoprel vykonanie dôkazov ním navrhnutých v priebehu odvolacieho konania. Uvedené listinné dôkazy boli predložené odvolaciemu súdu 8. januára 2020 spolu s jeho vyjadrením. Následne zreprodukoval chronológiu vývoja právnych vzťahov strán sporu z ktorých plynie, že pôvodné pozemky a rovnako i rozostavaná stavba polyfunkčného objektu boli už pred uzavretím záložnej zmluvy zaťažené viacerými záložnými právami zabezpečujúcimi pohľadávky obchodnej spoločnosti Istrobanka voči úpadcovi. Žalovaný 2/ za účelom zachovania prehľadnosti a chronologickej postupnosti poukázal na sled jednotlivých právnych úkonov, ako aj na vznik právne významných skutočností, týkajúcich sa záložných zmlúv s tým, že podotkol, že uzavretím záložnej zmluvy a súčasne výmazom záložných zmlúv zaťažujúcich nehnuteľnosti vo vlastníctve úpadcu, vrátane pôvodných pozemkov a rozostavanej stavby polyfunkčného objektu, v poradí predchádzajúcom za záložné právo zriadené záložnou zmluvou, de facto došlo len k zámene pôvodných záložných zmlúv zabezpečujúcich pohľadávky obchodnej spoločnosti Istrobanka voči úpadcovi za záložné právo zriadené záložnou zmluvou. Nehnuteľnosti by za splnenia ostatných i normatívnych podmienok s poukazom na ustanovenie § 79 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom ku dňu vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu, by podliehali konkurzu aj v prípade, ak by nedošlo k uzavretiu záložnej zmluvy, pričom jediná zmena oproti súčasnému právnemu stavu by spočívala v inom označení právneho dôvodu vzniku záložného práva zabezpečujúceho pohľadávky, ktorým by v takom prípade mohla byť predchádzajúca záložná zmluva č.1 a č. 2. Hoci uvedené skutkové tvrdenia boli prezentované prvýkrát až v rámci odvolacieho konania, podľa názoru dovolateľa, mali taký vplyv na rozhodnutie vo veci, že ich nemožno opomenúť ani nezohľadniť. I napriek tejto skutočnosti sa však s uvedenými skutkovými tvrdeniami odvolací súd nezaoberal, pričom v odôvodnení rozhodnutia sa obmedzil iba na výklad procesných ustanovení, týkajúcich sa novôt v odvolacom konaní. Žalovaný 2/ nesúhlasil s argumentáciou odvolacieho súdu vzťahujúcou sa k uplatneniu novôt, ktorú považoval za účelovú a nedostatočnú. Odvolací súd nemohol bez všetkého uzavrieť na základe jeho tvrdenia o čase oboznámenia sa so skutkovými zisteniami, že uplatnil dôvod prípustnosti novôt v zmysle ustanovenia §

366 písm. d/ CSP. Dovolateľ tvrdil, že predloženými listinnými dôkazmi chcel preukázať, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci z dôvodu nesprávneho zistenia skutkového stavu. Vo vzťahu k prezentovanému názoru dovolacieho súdu uvedenému v zrušujúcom uznesení v súvislosti s posúdením konania v rozpore s dobrými mravmi porušujúce tzv. zlaté pravidlá správania sa, dovolateľ uviedol, že sa stotožnil výlučne a jedine iba za predpokladu, že by žalobcovia nemali pri zachovaní odbornej starostlivosti možnosť oboznámiť sa s existenciou záložného práva zaťažujúce nehnuteľnosti a zabezpečujúce pohľadávky v čase uzavretia zmlúv o postúpení práv a povinností a súčasne za predpokladu nedobromyseľnosti úpadcu a obchodnej spoločnosti Istrobanka pri uzavretí záložnej zmluvy. Podľa názoru dovolateľa nemožno na strane oboch účastníkov zmluvy bez ďalšieho dôvodiť nedobromyseľnosť pri uzatváraní záložnej zmluvy. Nemožno prijať ani záver o tom, že by úpadca v rozpore s dobrými mravmi a zásadami morálky obsiahnutými v tzv. zlatom pravidle správania sa, zaťažil záložným právom zriadeným záložnou zmluvou pôvodné pozemky a rozostavanú stavbu polyfunkčného objektu dodatočne po uzavretí zmlúv o prevode práv a povinností, nakoľko predchádzajúce záložné práva, ktoré boli nahradené záložným právom zriadeným záložnou zmluvou, existovali už v čase uzavretia zmlúv o prevode práv a povinností, pričom žalobcovia o existencii predmetných záložných práv museli vedieť. Uzavretím záložnej zmluvy nedošlo a ani nemohlo dôjsť k zhoršeniu právneho postavenia žalobcov. Dovolateľ na záver zhrnul, že odvolací súd konaním, ktorým mu neumožnil uplatniť prostriedky procesnej obrany a prostriedky procesného útoku v odvolacom konaní, vykonaním listinných dôkazov predložených v priebehu odvolacieho konania, hoci na to boli splnené podmienky v zmysle ustanovenia § 366 písm. c/ CSP, ktorými malo byť preukázané, že súdne konanie trpí vadou spočívajúcou v nesprávne zistenom skutkovom stave veci, čo má bez akýchkoľvek pochybností za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, čím došlo podľa názoru dovolateľa k porušeniu práva na spravodlivý proces. Navrhol zrušiť napadnuté rozhodnutie i rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uplatnil si trovy dovolacieho konania.

13. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu spochybnili včasnosť podaného dovolania, preto ho navrhli odmietnuť. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP následne uviedli, že žalovaný 2/ si je vedomý toho, že listinné dôkazy prvýkrát predložil až v odvolacom konaní, ktoré podľa jeho názoru mali mať vplyv na rozhodnutie vo veci samej, preto ich nemožno opomenúť a nezohľadniť. Uvedené tvrdenia však podľa jeho názoru majú byť natoľko zásadné, že by mali byť dokonca dôvodom aj pre vylúčenie aplikácie záverov vyslovených dovolacím súdom v uznesení z 21. júna 2018 sp. zn. 6Cdo/137/2018. S uvedenou argumentáciou dovolateľa sa žalobcovia nestotožnili. Zdôraznili, že aj keby žalovaný 2/ predložil dôkazy hoci aj v septembri roku 2019, nič by to nemenilo na tom, že uvedené dôkazy sú pre rozhodnutie v danej veci absolútne irelevantné. Pasivitu žalovaného 2/ nemožno zhojiť aplikáciou ustanovenia § 366 CSP, bez splnenia zákonných podmienok a dokonca v rozpore so zásadou koncentrácie konania. Žalobcovia považovali za správny právny záver odvolacieho súdu, ktorý k uvedeným dôkazom konštatoval, že v danom štádiu konania neboli naplnené podmienky pre pripustenie novôt v zmysle ustanovenia § 366 písm. d/ CSP, preto ani pre opodstatnenosť uplatneného dovolacieho dôvodu spojeného s nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu. V nadväznosti na uvedené zároveň podotkli, že navyše odvolací súd bol viazaný záväzným právnym názorom vysloveným dovolacím súdom. Uvádzané samotné tvrdenia a dôkazy predložené žalovaným 2/ vo vyjadrení z 8. januára 2020, a teda aj v podanom dovolaní, preto žalobcovia považovali za účelové, zavádzajúce a zmätočné, po právnej stránke za absurdné a dokonca v niektorých častiach aj za protirečivé tvrdenia. Nesúhlasili s názorom žalovaného 2/, že z predložených listinných dôkazov vyplývajú právne významné skutočnosti, vylučujúce aplikáciu záverov vyjadrených v uznesení najvyššieho súdu vydaného v danej veci, čo by malo mať zásadný vplyv pre rozhodnutie vo veci samej. Ani dodatočne predloženými účelovými dôkazmi žalovaný 2/ nepreukázal svoje tvrdenia o tom, žeby žalobcovia mali, resp. čo i len mohli mať vedomosť o napadnutej záložnej zmluve. Navrhli dovolanie odmietnuť, resp. zamietnuť; uplatnili si nárok na náhradu trov konania.

14. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného 2/ súhlasil s jeho obsahom, považoval ho za dôvodné. Stotožnil sa s právnou argumentáciou v ňom uvedenou, ako aj s dovolacím návrhom.

15. Žalovaný 2/ v rámci repliky k vyjadreniu žalobcov k dovolaniu, trval na tom, že lehota na podanie dovolania bola zachovaná, zároveň zotrval aj na dôvodoch uvedených v dovolaní.

16. Žalobcovia v replike k stanovisku žalovaného 2/ trvali na tom, že nie je naplnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že konanie o dovolaní žalovaného 1/ z dôvodu jeho späťvzatia je potrebné zastaviť; dovolanie žalovaného 2/ ako neprípustné odmietnuť.

18. Podľa § 446 CSP ak dovolateľ vezme dovolanie späť, dovolací súd dovolacie konanie zastaví.

19. Vzhľadom na späťvzatie dovolania žalovaným 1/ podaním z 19. septembra 2022, dovolací súd konanie o dovolaní žalovaného 1/ zastavil.

20. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

21. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

22. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

23. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

24. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

25. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019). Pri posudzovaní namietaného nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že strane bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, je nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

26. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda proces prejednávania sporu znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a

mariaci možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

27. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

28. V rámci namietanej vady zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP dovolateľ nesúhlasil s procesným postupom odvolacieho súdu, ktorý v rozpore so zákonom odoprel vykonanie dôkazov ním navrhnutých v priebehu odvolacieho konania, podaním z 8. januára 2020, ktorými chcel dovolateľ preukázať vadu konania, spočívajúcu v nesprávnom zistení skutkového stavu, ktorá mala mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej.

29. Sporové konanie sa spravuje zásadou koncentrácie konania. Znamená to, že strany sporu nie sú oprávnené vykonať niektoré procesné úkony kedykoľvek v priebehu konania, ale iba v určitom štádiu konania. Ak procesný úkon strany, ktorý podlieha koncentrácii konania, nie je vykonaný včas, nespôsobuje (za zákonom ustanovených podmienok) procesnoprávne účinky. Absencia procesnoprávných účinkov sa prejaví v tom, že súd na procesný úkon neprihliada. Procesné úkony strán sporu, ktoré podliehajú koncentrácii konania, sú prostriedky procesného úkonu a prostriedky procesnej obrany. Z normatívneho hľadiska má koncentrácia konania za následok osobitné procesnoprávne sankcie (v podobe neúčinnosti procesného úkonu strany sporu) za to, že strana sporu porušila procesnú povinnosť riadneho vedenia sporu (procesná diligencia). Účelom a zmyslom koncentrácie konania je prispieť k rýchlosti konania, zabrániť zdržiavaniu konania a motivačne pôsobiť na strany sporu, aby procesné úkony vykonávali včas.

30. Podľa § 366 CSP prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak a) sa týkajú procesných podmienok, b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

31. Opravný prostriedok s právom tzv. novôt povoľuje subjektu prednášať nové skutočnosti a dôkazy. Uvedené znamená, že odvolací súd je aj počas odvolacieho konania povinný prihliadať na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré doteraz neboli použité, ale len vtedy, ak sa týkajú procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, alebo ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. V ostatných prípadoch prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila v konaní pred súdom prvej inštancie, nie je možné uplatniť v odvolacom konaní. Ustanovenie § 366 CSP vychádza zo zásady koncentrácie konania podľa § 153 a § 154 CSP. Právo tzv. novôt v odvolacom konaní je v systéme neúplnej apelácie nastavené ako reštriktívne vnímaná výnimka z pravidla, že v odvolacom konaní spravidla nie sú prípustné tie prostriedky procesného útoku alebo obrany, ktoré neboli procesnou stranou uplatnené pred súdom prvej inštancie.

32. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že dovolateľ vo vyjadrení z 8. januára 2020 poukázal a predložil listinné dôkazy preukazujúce existenciu záložných zmlúv (ZN č. 10/120/2000 z 30. marca 2000 a ZN č. 27/120/2000 z 31. mája 2000), týkajúcich sa pôvodných pozemkov a rozostavanej stavby polyfunkčného objektu úpadcu na zabezpečenie pohľadávky spoločnosti ISTROBANKA, a. s. z titulu úverových zmlúv č. 72100-5511120/4900 z 10. júna 1999 v znení neskorších dodatkov, č. 72100-

5513120/4900 z 30. marca 2000 v znení neskorších dodatkov, z dôvodu poskytnutého úveru úpadcovi na realizáciu výstavby polyfunkčného objektu. V danom prípade odvolací súd vyhodnotil uplatnené prostriedky procesnej obrany ako novoty v odvolacom konaní, z dôvodu, že boli prvýkrát uplatnené až v priebehu odvolacieho konania po predchádzajúcom zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu zo 16. júna 2016 sp. zn. 3Co/241/2002, uznesením najvyššieho súdu z 21. júna 2018, sp. zn. 6Cdo/137/2021. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na bod 33 a 34 odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, v ktorom odvolací súd správne vysvetlil, z akých dôvodov sa nezaoberal obsahom vyjadrenia dovolateľa z 8. januára 2020 a predloženými listinnými dôkazmi. Dovolací súd súhlasí s posúdením neprípustnosti prostriedkov procesnej obrany dovolateľa v odvolacom konaní v súlade s ustanovením § 366 písm. d/ CSP, lebo dovolateľ nepreukázal existenciu dôvodov, ktoré by predstavovali prekážku znemožňujúcu uplatniť skutkové tvrdenia a dôkazy už skôr v rámci priebehu konania. Povaha uplatnených nových skutkových tvrdení nenasvedčovala tomu, že by sa jednalo o nové skutočnosti, z objektívnych príčin stranám neznáme, nedostupné, či inak nezistiteľné. Jednalo sa o listiny výlučne týkajúce sa právneho predchodcu žalovaného 1/ a úpadcu (Gard-invest spol. s r. o. ako pôvodne žalovaného 2/), o ktorých existencii účastníci zmluvného vzťahu museli nepochybne vedieť, pričom ich existenciu v priebehu predchádzajúceho konania nielen nepreukázali, ale ani neuviedli. Uvedený procesný postup odvolacieho súdu nemožno považovať za nesprávny, ktorým by došlo k porušeniu procesných práv a povinností dovolateľa, a tým aj k dôvodnosti namietaného porušenia jeho práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (prijaté oznámením FMZV ČSFR pod č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“). Napokon nebolo možné pripustiť ani uplatnené prostriedky procesnej obrany v zmysle ustanovenia § 366 písm. c/ CSP, nakoľko skutkový stav bol ustálený a v otázke právneho posúdenia bol odvolací súd viazaný vysloveným právnym názorom dovolacieho súdu v zrušujúcom uznesení z 21. júna 2018 sp. zn. 6Cdo/137/2017. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že okolnosti danej veci odôvodňujú záver o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcov na nielen neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, ale aj na určení neexistencie záložného práva, ktorým určením možno dosiahnuť aj odstránenie právnej neistoty, v ktorej sa žalobcovia ocitli v súvislosti s úkonmi smerujúcimi k realizácii záložného práva na byty a nebytové priestory v ich vlastníctve, resp. v súvislosti s konkurzným konaním úpadcu. Vo vzťahu k posúdeniu (ne)platnosti záložnej zmluvy, resp. otázky, či odporuje dobrým mravom (§ 39 v spojení s § 3 Občianskeho zákonníka) dovolací súd jednoznačne ustálil, že „dobrým mravom odporuje zriadenie záložného práva k rozostavanému domu jeho vlastníkom a zároveň stavebníkom bez vedomia a súhlasu ostatných stavebníkov, ak zmluvu o zriadení záložného práva uzavrie v čase, keď už má uzavretú zmluvu o výstavbe s ďalšími stavebníkmi, ktoré sa po dokončení stavby domu majú stať ich vlastníckmi v ňom sa nachádzajúcich bytov a nebytových priestorov. Dobré mravy teda vyžadujú, aby vlastník rozostavanej stavby polyfunkčného domu s budúcimi bytmi a nebytovými priestormi, pokiaľ chce zaťažiť túto nehnuteľnosť záložným právom na zabezpečenie pohľadávky svojho veriteľa zmluvou o zriadení tohto práva, uzatváranou v čase, keď už predtým uzavrel zmluvu o výstavbe domu s ďalšími stavebníkmi, ktorí za nimi poskytnutú finančnú účasť na výstavbe majú nadobudnúť po dokončení stavby do vlastníctva byty a nebytové priestory, si vyžiadal ich súhlas so zriadením záložného práva, resp., aby sa s nimi dohodol na prípadnej zmene dohodnutého obsahu zmluvy o výstavbe domu, prípadne aj iných zmlúv, s ohľadom na túto okolnosť. Keďže sa úpadca uvedeným morálnym pravidlom neriadil, výkon jeho vlastníckeho práva urobený vo forme právneho úkonu - záložnej zmluvy, bol v rozpore s dobrými mravmi, čo malo za následok neplatnosť tohto právneho úkonu“.

33. Viazanosť právnym názorom vyjadreným v kasačnom rozhodnutí inštančne vyššieho súdu vyplýva zo zmyslu kasácie v právnom poriadku. Zároveň je vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Závaznosť rozhodnutia súdu je jeho vlastnosť, v dôsledku ktorej má rozsudok účinky, ktoré založiť má. Právna teória i súdna prax rozoznávajú dva základné typy záväznosti rozhodnutí najvyššieho súdu, a to na jednej strane záväznosť precedenčnú alebo judikatórnu (v inej než prejednávanej skutkovo a právne obdobnej veci), na druhej strane záväznosť kasačnú alebo inštančnú (v tej istej priamo prejednávanej veci). Základným znakom precedenčnej záväznosti je, že presahuje judikátorne hranice tej-ktorej prejednávanej veci, má všeobecný význam a týka sa bližšie neurčeného okruhu skutkovo a právne obdobných prípadov. Pre precedenčnú záväznosť je typické aj to, že pri nej existuje možnosť súdu nižšej inštancie nepodriať sa právnemu názoru vyššieho stupňa vtedy, keď reflektuje právne závery vyššieho súdu vyslovené v inej právnej veci.

V takom prípade právny odklon náležite vysvetlí. Účinky kasačnej záväznosti sú však výrazne iné. Požiadavky reflektovania právneho názoru najvyššieho súdu zaujaté v tej istej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom rozhodnutí sú pri následnom rozhodovaní odvolacieho súdu výrazne prísnejšie, než v prípade precedenčnej (judikátornej) záväznosti. Pre konanie po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom platí bezvýnimčne zásada viazanosti a podriadenosti (odvolacieho alebo prvoinštančného súdu) právnym názorom vysloveným dovolacím súdom. Kasačná (inštančná) záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia najvyššieho súdu. V konaní nasledujúcom po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nemá odvolací súd žiadny priestor pre úvahy, či bude alebo nebude rešpektovať právny názor najvyššieho súdu (uznesenie najvyššieho súdu z 31. marca 2016, sp. zn. 3Cdo/12/2016, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 76/2016).

34. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napádaného rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (m. m. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom sporových strán vrátane ich dôvodov a námietok (I. ÚS 29/2023).

35. K namietanému hodnoteniu dôkazov odvolacím súdom dovolací súd uvádza, že nesúhlas dovolateľa s procesným postupom odvolacieho súdu s hodnotením dôkazov, resp. nevykonaním ďalších dôkazov (tzv. novôt v odvolacom konaní), ktorých prípustnosť bola vylúčená v zmysle ustanovenia § 366 CSP, nemožno považovať za porušenie procesných práv dovolateľa. Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúca z ustanovenia § 191 CSP znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotiacia úvaha súdov v danom prípade zodpovedá zásadám formálnej logiky, vychádza zo zisteného skutkového stavu veci a z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov a právnym posúdením (§ 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, § 455 CSP).

36. S ohľadom na vyššie uvedené dôvody dovolací súd odmietol dovolanie v súlade s ustanovením § 447 písm. c/ CSP, lebo smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

37. O náhrade trov dovolacieho konania vo vzťahu medzi žalobcami 1/ až 5/ a žalovaným 1/ dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 256 ods. 1 CSP a zásadou procesnej zodpovednosti za výsledok konania. Z dôvodu, že vo vzťahu k žalovanému 1/ preukázateľne žalobcom 1/ až 5/ žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli, dovolací súd im náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (R 72/2018).

38. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania vo vzťahu medzi žalobcami 1/ až 5/ a žalovaným 2/, dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobcov 1/ až 5/ v dovolacom konaní, ktorým priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (§ 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením v súlade § 262 ods. 2 CSP.

39. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.